

VSHP

Ikäihmisten palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuiden vaihtoehtojen selvitys

Loppuraportti

18.4.2019

Selvityksen tausta

- Nordic Healthcare Group (NHG) on laatinut ikäihmisten palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuiden vaihtoehtojen selvityksen Vaasan sairaanhoitopiiriin (VSHP) toimeksiannosta huhtikuussa 2019
- Selvityksen päätavoite on luoda kokonaiskuva mitä tarkasteltavat vanhuspalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuiden organisointivaihtoehdot käytännössä tarkoittaisivat tehtäväkokonaisuuksien ja kustannusten hallinnan näkökulmasta
- Tässä selvityksessä esitetyt arviot perustuvat eri lähteistä koottuun tietoon – kustannusten indikatiivisessa mallintamisessa palvelujen yksikköhinnat perustuvat NHG:n kokemukseen ja julkisesti saatavilla oleviin muihin tietoihin (asiakasmäärät)
- Muutoksilla raportissa käytettyihin oletuksiin ja niiden perusteisiin on merkittävä vaikutus esitettyihin kustannusanalyysiin, kuitenkin niin, että karkeat suuruusluokat ja ”ison kuvan suuntaviivat” pysyvät asiantuntijanäkemyksen perusteella esitettyjen mukaisina
- Tämä selvitys on ensisijaisesti tehty toiminnallisesta näkökulmasta. Selvitys ei ota käsiteltävään aiheeseen kantaa juridisesta näkökulmasta kuin yleisellä tasolla. Selvityksen puitteissa ei ole toteutettu erillistä lainopillista konsultointia

1 Yhteenveto

Liitteet: koko dokumentaatio

Yhteenveto ja johtopäätökset 1/2

Lähtötilanne ja -tulevaisuuden näkymät

- Neljä yhteistoiminta-aluetta ovat järjestäneet valtaosan kuntien perustason sote-palveluista VSHP:n toiminta-alueella jo koko 2010-luvun ajan
- Koko maan tavoin väestö ikääntyy voimakkaasti myös VSHP:n toiminta-alueella, 75-v. täyttäneiden määrä +45 % v. 2030 mennessä kasvun jatkuessa ainakin v. 2040 asti
- Väestön ikääntyminen aiheuttaa ikäihmisten palveluihin merkittävän kustannusten kasvupaineen tulevina vuosikymmeninä – kustannukset kasvavat ikääntyneen väestön määrän kasvun kanssa tasatahtia, eli merkittävästi (+45% v. 2030 mennessä), jos palvelujen piirissä olevien %-osuudet tai palvelujen yksikköhinnat eivät muutu
- Nykyinen hoito- ja hoivahenkilöstö eläköityy; tarvittavien, määrältään suurempien resurssien varmistaminen on haaste

Ikäihmisten palveluiden järjestämisen ja tuotannon vastuunjaon tarkastelu

- Ikäihmisten palveluilla tarkoitetaan tässä selvityksessä viittä sosiaalihuoltolain mukaista palvelua: laitoshoido, tehostettu ja tavallinen palveluasuminen, kotihoito ja omaishoito
- Näiden palveluiden järjestäminen ja tuottaminen voidaan jakaa neljään tehtäväkokonaisuuteen
 - Järjestämisen tehtävät **i)** poliittisella tasolla ja **ii)** virkamiestasolla
 - Palvelutuotannon **iii)** johtamisen ja **iv)** operatiivisen tason tehtävät
- Järjestämisen ja tuottamisen vastuunjakoa kunnan ja kuntayhtymän välillä, ja vastuunjaon implikaatioita tarkastellaan kolmessa eri vaihtoehdossa:
 - "Ikäihmisten palvelut kuntayhtymällä"**: kaikkien (ml. ikäihmisten) sote-palvelujen järjestämisen ja tuotannon tehtävät kuntayhtymän vastuulla
 - "Ikäihmisten palvelut kunnalla"**, eli ikäihmisten palvelujen järjestämisen ja tuotannon tehtävät kunnan vastuulla, muut palvelut kuntayhtymällä
 - "Ikäihmisten palveluiden tuotanto kunnalla"**, muiden palvelujen järjestämisen ja tuottamisen tehtävät kuntayhtymällä

Yhteenveto ja johtopäätökset 2/2

Vaihtoehto 1 Ikäihmisten palvelut kunta- yhtymällä

- Malli tarkoittaa käytännössä, että kuntayhtymä järjestää ja tuottaa ikäihmisten palvelut (sekä muut sote-palvelut), kunta vaikuttaa kuntayhtymän strategiaan omistajaohjauksen kautta ja toimii rahoittajana
- Mallin vahvuudet kumpuavat toiminnan suuruuden eduista ja siitä, että yhdellä taholla on sote-palvelujen järjestämistä ja budjettivastuu. Mallilla on vaihtoehtoista parhaat edellytykset ikäihmisten palveluintegraation toteuttamiseen, kevyissä palveluissa onnistumiseen, uusien teknologioiden käyttöönottoon ja siten myös kustannuspaineen hallintaan

Vaihtoehto 2 Ikäihmisten palvelut kunnalla

- Malli tarkoittaa käytännössä, että kunnalla on sote-toimiala, joka vastaa ikäihmisten palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta; kuntayhtymä vastaa muista sote-palveluista, joita kunta rahoittaa ja vaikuttaa niihin omistajaohjauksella
- Malli arvioidaan ongelmalliseksi: sen haasteet kiteytyvät ikäihmisten palvelujen siiloutumiseen & eriytymiseen muusta sotesta (-> integraatiohaasteet ja nyk. integraation vaarantuminen), toiminnan laajoihin vastuisiin suhteissa kapeaan palveluvalikoimaan (-> helposti raskas organisaatio) sekä toiminnan pieneen volyymiin (-> skaalaedut jäävät saamatta)

Vaihtoehto 3 Ikäihmisten palveluiden tuotanto kunnalla

- Malli tarkoittaa käytännössä, että kunta toimii toisaalta ikäihmisten palvelujen tuottajana, toisaalta rahoittaa ja vaikuttaa ikäihmisten palvelujen strategiaan omistajaohjauksen kautta – kuntayhtymä on ikäihmisten palvelujen järjestäjä
- Mallilla saadaan hyödyt isosta, koko soten kattavasta järjestäjästä samalla kun kunnan oma sote-toiminta on selkeästi fokusoitu palvelutuotantoon – ilman järjestämisvastuuta kunnalliseen, oletettavasti pienimuotoiseen tuotantoon, jota ei ole optimoitu kilpailuun, liittyy kuitenkin riskejä, kun asiakaspohja ei ole taattu ja järjestäjän vaatimukset voi olla tiukat

Johto- päätökset – NHG:n näkemys

- Ikäihmisten palvelujen järjestämistä ei ole tarkoituksenmukaista eriyttää omaksi yksittäiseksi kokonaisuudeksi muista sote-palveluista, koska siitä seuraa useita erilaisia haasteita, erityisesti integraatiossa >> vaihtoehtoa 2 ei suositella
- Kunnan oman, muusta sotesta erillisen ikäihmisten palvelujen tuotannon hyödyt ovat rajalliset suhteessa sen vaihtoehtoiskustannuksiin (mitä tuotanto voisi olla) ja riskeihin (talous ja toiminnan jatkuvuus) >> vaihtoehto 3 ei ole paras
- Tarkastelluista vaihtoehtoista kuntayhtymämalli (vaihtoehto 1) on hyötyjen, käytännön toiminnan ja kustannusten-hallintaedellytyksien näkökulmasta vahvin kandidaatti – omistajaohjauksen ja yhteistyön selkeät menettelyt ovat a ja o

1 Yhteenveto

Liitteet: koko dokumentaatio

Tausta 1/5: neljä yhteistoiminta-aluetta ovat järjestäneet valtaosan kuntien perustason sote-palveluista VSHP:n toiminta-alueella koko 2010-luvun

K4: Pietarsaaren isännöimä vastuukunta-alue	K2: Mustasaaren isännöimä vastuukunta-alue
Vaasan isännöimä vastuukunta-alue	K5: Rannikko-Pohjanmaan sote-kuntayhtymä

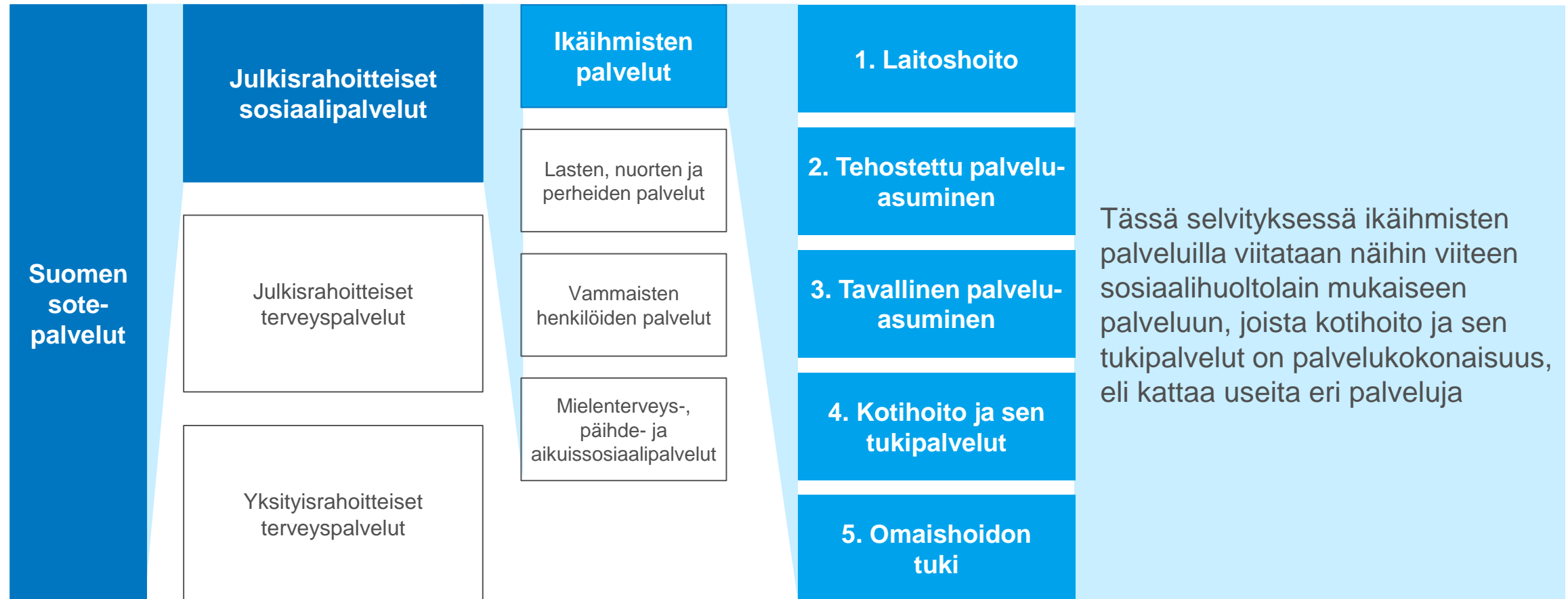
Perustason sote-palvelujen järjestämismallit VSHP:n alueella

- **K4:** Pietarsaaren ja Uudenkaarlepyyn kaupungeilla sekä Pedersören ja Luodon kunnilla ollut vuoden 2010 alusta yhteinen perustason sosiaali- ja terveydenhuolto; Pietarsaaren kaupunki toimii seudun sote-palvelujen isäntäkuntana
- **K2:** Mustasaaren ja Vöyrin yhteistoiminta-alue perustettiin vuonna 2009; Mustasaari on isäntäkunta, ja yhteistoiminta kattaa perusterveydenhuollon palvelut; kunnat järjestävät sosiaalihuollon palvelut itse
- **Vaasa ja Laihia:** ovat tehneet yhteistoimintasopimuksen perusterveydenhuollon sekä tiettyjen sosiaalipalvelujen (kuten perheneuvola, päihdehuolto ja sosiaalipäivystys) vuodesta 2009 alkaen – Vaasa toimii isäntäkuntana. Kunnat järjestävät itse yhteistoimintasopimuksen ulkopuolella olevat palvelut
- **K5:** Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymä (perustettu 2008) järjestää perustason sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut Maalahden, Korsnäsän, Närpiön, Kaskisten ja Kristiinankaupungin kunnissa

Tausta 2/5: tässä selvityksessä keskitytään ikäihmisten palveluihin, joilla tarkoitetaan viittä sosiaalihuoltolain mukaista palvelua

Selvityksessä tarkasteltavan palvelukokonaisuuden määrittely

Ikäihmisten palvelut sosiaali- ja terveystalouden kokonaiskuvassa

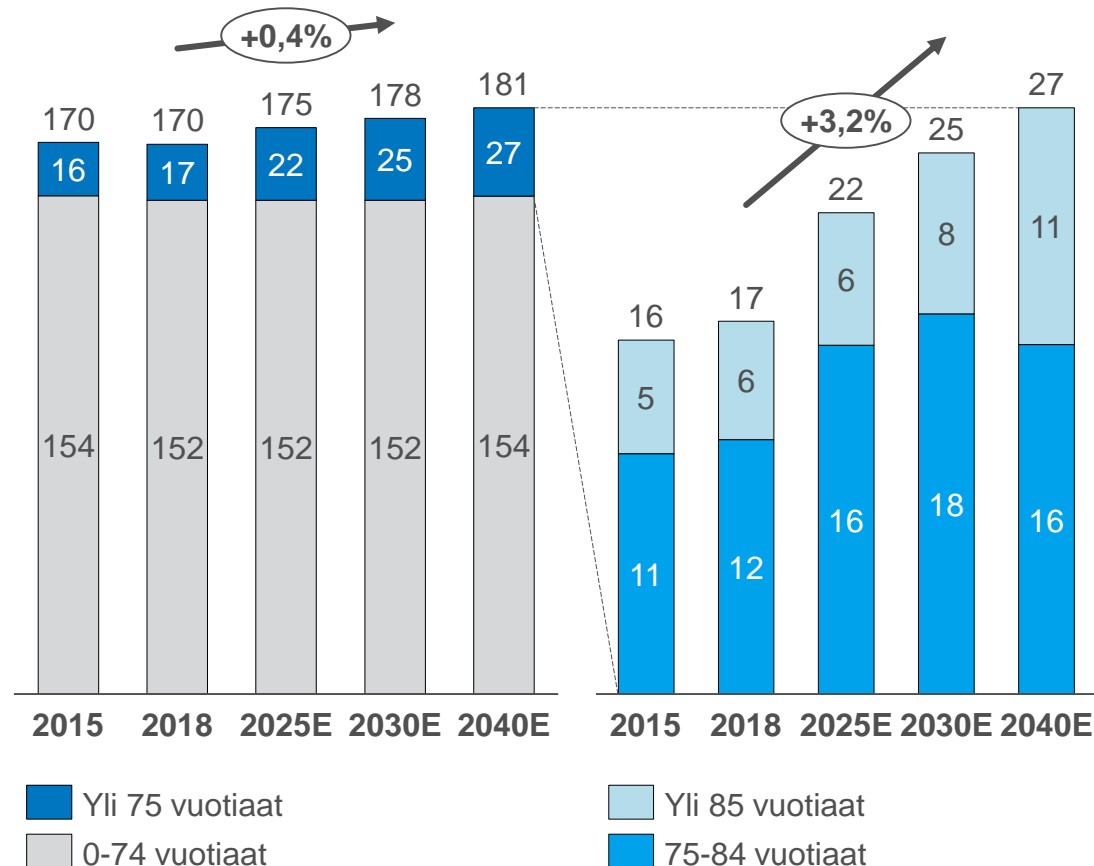
Tausta 3/5: VSHP:n toiminta-alueen väestö ikääntyy, 75-v. täyttäneiden määrä +45 % v. 2030 mennessä, ikääntyneiden määrän kasvu jatkuu ainakin 2040 asti

Yli 85 vuotiaiden osuus lähes kaksinkertaistuu 2018–2040E

VSHP:n alueen koko väestö,
1 000 asukasta

VSHP:n alueen yli 75-v. väestö,
1 000 asukasta

VSHP:n alueen yli 75-v. väestö kunnittain, 2018–2040E

Kunta	75-vuotiaat 2018	75-vuotiaat 2030E	75-vuotiaat 2040E	Muutos-% 2018–2030E
Kaskinen	192	366	370	91 %
Luoto	320	558	668	74 %
Laihia	731	1230	1314	68 %
Pedersören kunta	831	1392	1576	68 %
Mustasaari	1870	2961	3288	58 %
Korsnäs	268	401	444	50 %
Vaasa	6032	8743	9653	45 %
Vöyri	789	1110	1210	41 %
Kristiinankaupunki	1027	1429	1387	39 %
Uusikaarlepyy	873	1214	1277	39 %
Maalahti	737	994	1052	35 %
Pietarsaari	2338	3132	3272	34 %
Närpiö	1362	1669	1746	23 %
VSHP	n. 16 000	n. 25 000	n. 27 000	45 %

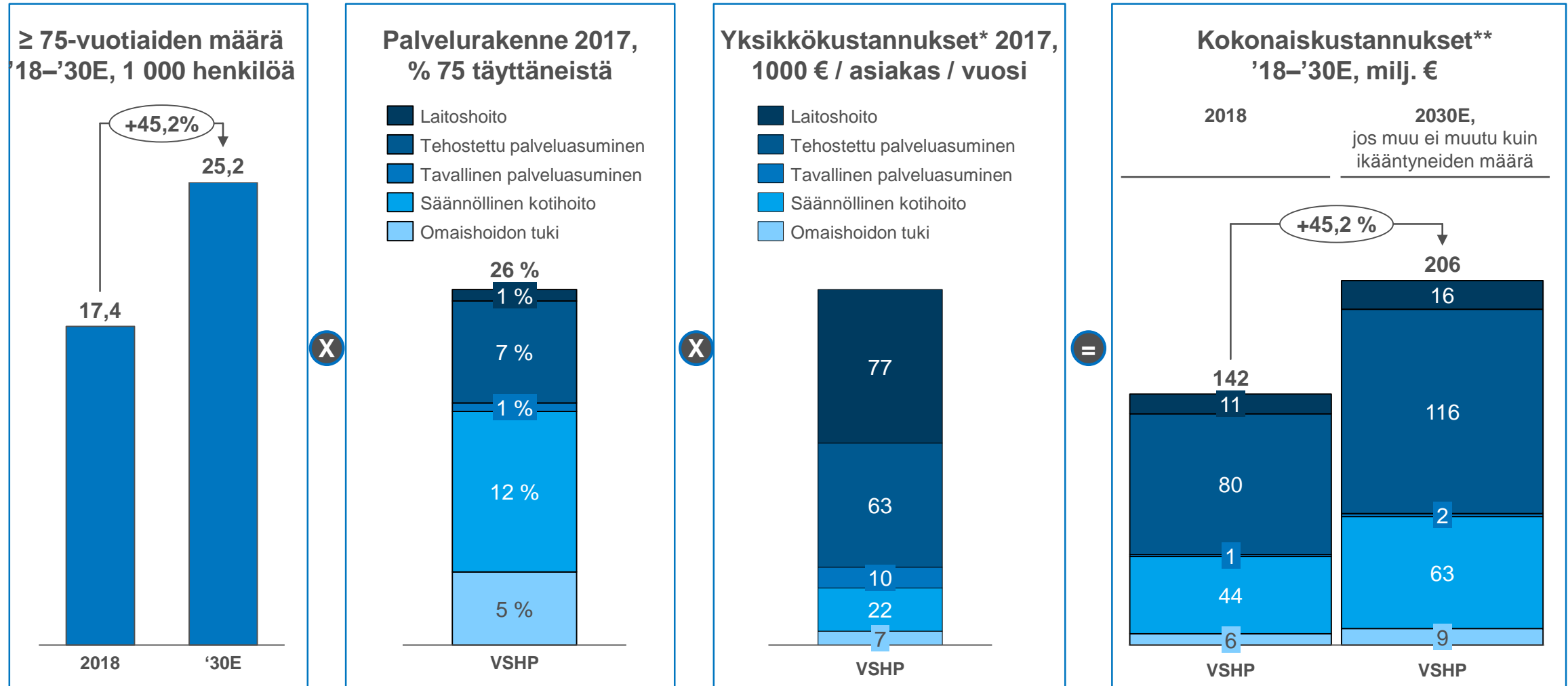
Huomiot: Vuoden 2018 väestömäärätiedot poimittu Tilastokeskuksen v. 2019 väestörakennetilastosta. Pohjanmaan väestöennuste muodostettu suhteellisten kasvuosuuksien avulla viimeisimmän kuntatasoisen (v. 2015) väestöennusteen perusteella.

Lähde: Tilastokeskus (alueellinen väestöennuste v. 2015 ja alueellinen väestörakenne v. 2019), NHG analyysi

Tausta 4/5: Väestön voimakas ikääntyminen (+45% 2018–30) aiheuttaa ikäihmisten palveluihin merkittävän kustannusten kasvupaineen

Indikatiivinen laskelma, jossa oletettu yksikkökustannukset ja kustannuskasvun seuraavan 1:1 väestön kasvua

-INDIKATIIVINEN-

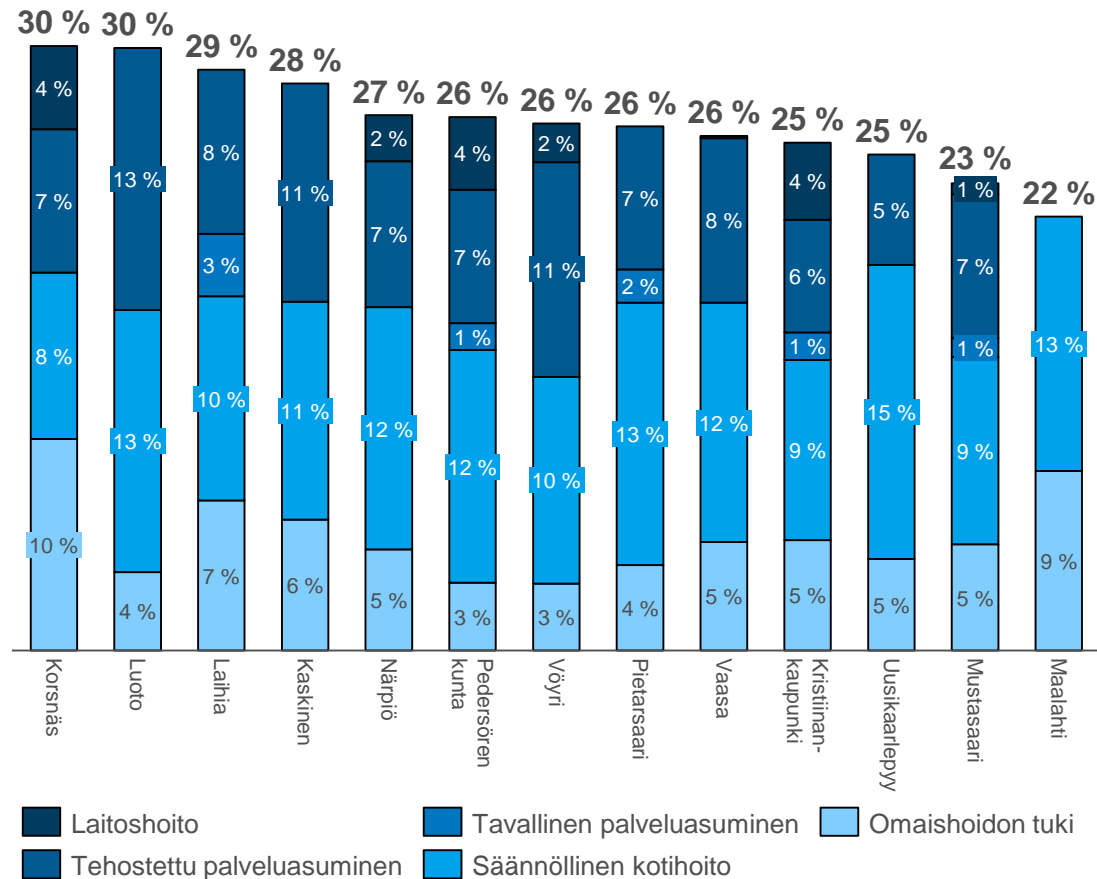
*Palvelujen yksikkökustannukset ovat NHG:n oletuksia bruttoyksikkökustannuksista, eivät perustu VSHP:n alueen toimintatietoihin. **Kustannuslaskelma perustuu julkisiin lähteisiin ja NHG:n tekemiin oletuksiin yksikköhinnoinnista. Sisältää myös oletuksen, että palvelutarve kasvaa 1:1 suhteessa ikääntyneen väestön määrän kasvun kanssa, eikä muita muutoksia tehdä tai tapahdu.
Lähde: Tilastokeskus, Sotkanet, Kela, Kuusikko, NHG analyysi

Tausta 5/5: Kuntakohtaiset erot ikäihmisten palvelurakenteessa selittävät nykykustannuksien eroja, kuntakohtainen väestökasvu taas kustannusmuutosta

Indikatiivinen laskelma, jossa oletettu yksikkökustannukset ja kustannuskasvun seuraavan 1:1 väestön kasvua

-INDIKATIIVINEN-

VSHP:n alueen kuntien ikäihmisten palvelujen palvelurakenne* '17, palvelun piirissä % 75 vuotta täyttäneistä

VSHP:n kuntien ikäihmisten palvelujen kustannuskehityksen indikatiivinen** muutoslaskelma 2018–2030E

Kunta	Kustannukset 2018, M€	Kustannukset 2030E, M€	Kustannus / 75v. täyttänyt 2018, t€	Muutos yhteensä 2018-30E, %
Kaskinen	1,7	3,1	8,6	91 %
Luoto	3,4	6,0	10,7	74 %
Laihia	6,1	10,3	8,4	68 %
Pedersören kunta	7,6	12,7	9,1	68 %
Mustasaari	15,0	23,7	8,0	58 %
Korsnäs	2,9	4,3	10,8	50 %
Vaasa	48,9	70,9	8,1	45 %
Vöyri	7,8	10,9	9,8	41 %
Kristiinankaupunki	9,1	12,7	8,9	39 %
Uusikaarlepyy	5,4	7,5	6,1	39 %
Maalathi	2,4	3,2	3,3	35 %
Pietarsaari	20,1	26,9	8,6	34 %
Närpiö	12,0	14,7	8,8	23 %
VSHP	n. 142	n. 206	8,2	45 %

*Jos palvelun piirissä on alle 5 asiakasta, ei tarkkaa asiakasmäärää ole saatavilla tilastoinnista, eikä näitä palveluita ole kuvattu palvelurakenteessa. **Oletetut yksikkökustannukset, eivät perustu VSHP:n alueen toimintatietoihin. Sisältää oletuksen, että palvelutarve kasvaa 1:1 suhteessa ikääntyneen väestön määrän kasvun kanssa, eikä muita muutoksia tehdä tai tapahdu.

Lähde: Tilastokeskus, Sotkanet, Kela, Kuusikko, NHG analyysi

Ikäihmisten palveluiden järjestämisen ja tuottamisen vastuunjako kunnan ja kuntayhtymän välillä tarkastellaan selvityksessä kolmessa eri vaihtoehdossa

Kuntayhtymän oletetaan tässä tarkastelussa vastaavan kaikista sote-palveluista tai kaikista pl. ikäihmisten palvelut

Vaihtoehto		1	2	3
		Ikäihmisten palvelut kuntayhtymällä	Ikäihmisten palvelut kunnalla	Ikäihmisten palveluiden tuotanto kunnalla
Yleiskuvaus		Ikäihmisten palveluiden ja myös kaikkien muiden sote-palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu kuntayhtymällä	Ikäihmisten palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuu kunnalla (muut sote-palvelut kuntayhtymän vastuulla)	Ikäihmisten palveluiden (ja muiden sote-palvelujen) järjestämisvastuu kuntayhtymällä, ikäihmisten palvelujen tuotanto kunnalla
Ikäihmisten palvelut	Järjestämisvastuun tehtävät	✗	✓	✗
	Palvelutuotannon tehtävät	✗	✓	✓
Muut sote-palvelut: järjestäminen ja tuottaminen		✗	✗	✗

Ikäihmisten palveluiden järjestäminen ja tuottaminen voidaan jakaa hierarkkisesti neljään isoon tehtäväkokonaisuuteen

Ikäihmisten palvelut

Järjestäminen

Osa-alue	Tehtävä
Poliittinen taso	Sote-toimialan demokraattinen päätöksentekojärjestelmä
	Järjestämisen strategia ja strateginen päätöksenteko
	Viimekäden vastuunkanto järjestämistä tehtävistä
	Sote-palvelujen rahoittaminen
	Kuntaneuvottelut ja omistajaohjaus
Virkamiestaso	Valmistelu ja yhteistyö poliittisen tason kanssa
	Asukkaiden palvelutarve ja palvelusuunnitelma
	Palveluvalikoiman ja palvelujen määrittely sekä kriteerit
	Palvelujen tuottamistavat, hankinnat ja tuottajaohjaus
	Neuvonta ja asiakasohjaus sekä viranomaispäätökset
	Tuottajien, laadun ja palvelujen toteutumisen valvonta
	Henkilöstö, IT-järjestelmät ja muut tukipalvelut

Palvelutuotanto

Osa-alue	Tehtävä
Johtaminen	Palvelutuotannon strategia ja johtaminen
	Talous ja hallinto
	Henkilöstön rekrytoinnit, osaaminen ja virkavastuu
	Omavalvonta sekä toiminnan seuranta ja kehittäminen
Operatiivinen toiminta	Asiakastason palvelutuotanto ja toiminnanohjaus
	Henkilöstö ja henkilöstöhallinto
	Tuotannon IT- ja tukipalvelut, alihankinnat
	Tuotannon yhteistyökäytänteet tilaajan kanssa

Back-up: tehtäväkokonaisuudet sisältävät tarkemmalla tasolla kuvattuna lukuisia yksittäisiä tehtäviä

	Funktio	Osa-alue	Tehtävä	Kuvaus
Ikäihmisten palvelut	Järjestäminen	Poliittinen taso	Sote-toimialan demokraattinen päätöksentekojärjestelmä	Sote-lautakunnan tai vastaavan toimielimen asettaminen ja toiminta, sekä sen mahdolliset jaostot ja yhteistyö kuntahallituksen ja -valtuuston kanssa.
			Järjestämisen strategia ja strateginen päätöksenteko	Sote-palvelujen järjestämisen strategian asettaminen ja päätöksenteko, joka kattaa myös järjestämisvastuun piiriin kuuluvat tehtävien keskeiset strategiset kysymykset
			Viimekäden vastuunkanto järjestämisvastuun tehtävistä	Asukkaiden palvelutarpeen arviointi, palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistaminen, laadun määrittäminen ja vastuu palvelujen toteutumisesta ja valvonnasta
			Sote-palvelujen rahoittaminen	Talouden suunnittelu- ja hallintaprosessi kokonaisuutena, erityisesti talousarvion ja -suunnitelman laatiminen ja seuranta, myös merkittävät investointikysymykset.
		Kuntaneuvottelut ja omistajaohjaus	Kuntayhtymän ja sen jäsenkunnan väliset neuvottelut sote-palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä jäsenkuntien omistajaohjaus	
		Virkamiestaso	Valmistelu ja yhteistyö poliittisen tason kanssa	Päätösesityksien ja muiden selvityksien valmistelu poliittisen tason (pääasiassa sote-lautakunta) käsiteltäväksi, ja toimialan edustaminen lautakuntayhteistyössä
			Asukkaiden palvelutarve ja palvelusuunnitelma	Asukkaiden väestöllisen palvelutarpeen arviointi ja sen konkretisointi palvelusuunnitelmaan tai vastaavaan, tähän liittyy myös vastuu palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamisesta
			Palveluvalikoiman ja palvelujen määrittely sekä kriteerit	Väestön ja toimintaympäristön tarpeet täyttävän palveluvalikoiman määrittäminen, palvelukuvauksien laatiminen sekä palvelujen myöntämisen kriteerien valmistelu päätöksentekoon
	Palvelujen tuottamistavat, hankinnat ja tuottajaohjaus		Tavoitteilla palvelujen tuotantorakenteesta sekä tätä seuraten hankintojen toteuttaminen sekä tuottajaohjaus, tuottajaohjauksessa mm. korvausmallien ja sopimuksiin sisällytettävien normien määrittely	
	Palvelutuotanto	Operatiivinen toiminta	Neuvonta ja asiakasohjaus sekä viranomaispäätökset	Matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen järjestäminen, asiakasohjaus kattaen asiakastason palvelutarpeen arvioinnin, palvelu- ja maksupäätökset (viranomaispäätöksiä) ja palvelujen toteutumisen seuranta
Tuottajien, laadun ja palvelujen toteutumisen valvonta			Palvelutuotannon laatu- ja vaikuttavuusmittarien määrittäminen, laadun seuranta ja tähän liittyvä tuottajavalvonta ja raportointimalli, sekä edellyttämä palvelujen tuotteistaminen ja viranomaisraportoinnit	
Palvelutuotanto	Johtaminen	Henkilöstö, IT-järjestelmät ja muut tukipalvelut	Järjestämistehtävien edellyttämä henkilöstö, tarvittavien tukipalvelujen organisointi ja IT-järjestelmien yhteentoimivuus palvelutuottajien kanssa ja esim. asiakasmaksujen käsittely	
		Palvelutuotannon strategia ja johtaminen	Sote-palveluntuottajan strategian asettaminen ja siihen liittyvät valinnat, kokonaisuuden johtamisjärjestelmä	
Palvelutuotanto	Johtaminen	Talous ja hallinto	Tuottajan taloushallinnon kokonaisuus, kunnalla talousarvion ja -suunnitelman sekä kokotalousprosessi virtaa läpi järjestämisen ja tuottamisen tasojen, omien suoritteiden hinnoittelu ja laskutus	
		Henkilöstön rekrytoinnit, osaaminen ja virkavastuu	Henkilöstöhallinnon ja henkilöstöpolitiikan johtaminen, mm. tarvittavien ammattihenkilöiden rekrytoinneista ja vastuutyöntekijöiden nimeämisistä huolehtiminen	
Palvelutuotanto	Johtaminen	Omavalvonta sekä toiminnan seuranta ja kehittäminen	Toimintatapojen sekä tavoitteiden kuvaaminen ja seuranta, sisältäen mm. edellytetty palvelutuotannon laadun ja vaikuttavuuden seurannan	
		Asiakastason palvelutuotanto ja toiminnanohjaus	Palvelujen tuottaminen asiakkaille ja sen koordinoiminen edellyttämä toiminnanohjaus	
Palvelutuotanto	Operatiivinen toiminta	Henkilöstö ja henkilöstöhallinto	Henkilöstöhallinnon operatiivinen toteuttaminen ja henkilöstömitoituksista soveltuvin huolehtiminen	
		Tuotannon IT- ja tukipalvelut, alihankinnat	Palvelujen toimittamiseen oleellisesti tarvittavien tukipalvelujen organisointi sekä tarvittaessa niiden tai primääripalvelujen alihankinta, yhteistoiminnan peliäänöistä sopiminen alihankintakumppanien kanssa	
Palvelutuotanto	Operatiivinen toiminta	Tuotannon yhteistyökäytännöt tilaajan kanssa	Palveluntuottajan ja -järjestäjän välinen vuoropuhelu sekä toiminnallinen synkronisointi, mm. raportoinnit	

Yhteenveto tehtäväkokonaisuuksien vastuunjaosta eri vaihtoehdoissa (VE)

VE1=Ikäihmisten palvelut kuntayhtymällä; VE2=Ikäihmisten palvelut kunnalla; VE3=Ikäihmisten palvelutuotanto kunnalla

	Funktio	Osa-alue	Tehtävä	Vaihtoehto 1	Vaihtoehto 2	Vaihtoehto 3	
Ikäihmisten palvelut	Järjestäminen	Poliittinen taso	Sote-toimialan demokraattinen päätöksentekojärjestelmä	✗	✓	✗	
			Järjestämisen strategia ja strateginen päätöksenteko	~	✓	~	
			Viimekäden vastuunkanto järjestämistä tehtävistä	✗	✓	✗	
			Sote-palvelujen rahoittaminen	✓	✓	✓	
			Kuntaneuvottelut ja omistajaohjaus	✓	✗*	✓	
		Virkamiestaso	Valmistelu ja yhteistyö poliittisen tason kanssa	✗	✓	✗	
			Asukkaiden palvelutarve ja palvelusuunnitelma	✗	✓	✗	
			Palveluvalikoiman ja palvelujen määrittely sekä kriteerit	✗	✓	✗	
			Palvelujen tuottamistavat, hankinnat ja tuottajaohjaus	✗	✓	✗	
			Neuvonta ja asiakasohjaus sekä viranomaispäätökset	✗	✓	✗	
			Tuottajien, laadun ja palvelujen toteutumisen valvonta	✗	✓	✗	
			Henkilöstö, IT-järjestelmät ja muut tukipalvelut	✗	✓	✗	
		Palvelutuotanto	Johtaminen	Palvelutuotannon strategia ja johtaminen	✗	✓	✓
				Talous ja hallinto	✗	✓	✓
	Henkilöstön rekrytoinnit, osaaminen ja virkavastuu			✗	✓	✓	
	Omavalvonta sekä toiminnan seuranta ja kehittäminen			✗	✓	✓	
	Operatiivinen toiminta		Asiakastason palvelutuotanto ja toiminnanohjaus	✗	✓	✓	
			Henkilöstö ja henkilöstöhallinto	✗	✓	✓	
				Tuotannon IT- ja tukipalvelut, alihankinnat	✗	✓	✓
				Tuotannon yhteistyökäytänteet tilaajan kanssa	✗	✓	✓

*Kunnalla ei ole ikäihmisten palveluissa omistajaohjauksen roolia, muissa sote-palveluissa kyllä.
Lähde: Vanhuspalvelulaki, Sosiaaliuoltolaki, Kuntaliitto, asiantuntijahaastattelut, NHG analyysi

Kunnalla pääosin ei vastuuta

Vastuu kunnalla

Kunta vaikuttaa omistajaohjauksen kautta

LUOTTAMUKSELLINEN

Yhteenveto mitä tehtäväkokonaisuuksien vastuunjako eri vaihtoehdoissa käytännössä tarkoittaa

Vaihtoehto	1 Ikäihmisten palvelut kuntayhtymällä	2 Ikäihmisten palvelut kunnalla	3 Ikäihmisten palveluiden tuotanto kunnalla
<p>Mitä vastuunjako tarkoittaa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kunta toimii kuntayhtymän rahoittajana ja vaikuttaa kaikkien sote-palvelujen (ml. ikäihmisten palvelut) järjestämiseen omistajaohjauksen kautta <ul style="list-style-type: none"> – Omistajaohjauksen osaamisen ja sen toteuttamiseen sovitujen menettelyjen tärkeys korostuu – Kuntien nykyiset virkamiesjärjestämisen ja palvelutuotannon tehtävät ja henkilöstö siirtyvät kuntayhtymälle – Kiinteistöjen käsittelystä sovittava – Kunnan oman sote-lautakunnan ei ole tarkoituksenmukaista jatkaa toimintaa ▪ Kuntayhtymä vastaa kaikista sote-palveluista sekä järjestämisen että tuottamisen näkökulmista <ul style="list-style-type: none"> – Kuntayhtymän vastuulla ovat siis tehtävien edellyttämä henkilöstö, kiinteistöt, IT yms. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kunta vastaa ikäihmisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen tehtävistä <ul style="list-style-type: none"> – Kunnalla säilyy ikäihmisten palvelujen järjestämisen päätöksentekovalta – Kunnalla oltava järjestämisen ja tuottamisen edellyttämä sote-toimialaorganisaatio, vaikka järjestämis- ja tuottamisvastuu on kunnalla pelkästään ikäihmisten palveluista – tehtävien toteutuksessa ei synergioita muiden sote-palvelujen kanssa, koska ne ovat kuntayhtymällä – Kunta toimii kuntayhtymän rahoittajana ja vaikuttaa muihin kuin ikäihmisten sote-palveluiden järjestämiseen omistajaohjauksella – Ikäihmisten palvelujen ja muiden sote-palvelujen välille muodostuu rajapintoja, joiden liittyvien toimintamallien ja työnjakojen määrittelyyn liittyy merkittävästi työtä ▪ Kuntayhtymä vastaa muista sote-palveluista paitsi ikäihmisten palveluista 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kunta toimii ikäihmisten palvelujen tuottajana, samalla toimii kuntayhtymän rahoittajana ja vaikuttaa kaikkien sote-palvelujen (ml. ikäihmisten) järjestämiseen omistajaohjauksen kautta <ul style="list-style-type: none"> – Kunnalla ei ole omaa järjestämistoimintaa – Kunta tuottaa ikäihmisten palveluja tilanteessa, jossa tuotanto on organisoitava ja toteutettava ilman järjestämisen tai muiden sote-palvelujen tuottamisen tarjoamia synergioita ▪ Kuntayhtymä järjestää kaikki sote-palvelut, ml. ikäihmisten palvelut <ul style="list-style-type: none"> – Kuntayhtymä päättää miten ja kuka tuottaa kunnan ikäihmisten palvelut, minkälaisilla laatukriteereillä sekä hintatasolla – Kunnan oma tuotanto on yksi tuottajavaihtoehto, johon järjestäjän ei välttämättä tarvitse sitoutua, ja jota voidaan joutua kilpailuttamaan hankintalain mukaisesti
<p>Kiteytys kunnan roolista</p>	<p>Kunta vaikuttaa ikäihmisten palvelujen strategiaan omistajaohjauksen kautta ja toimii rahoittajana</p>	<p>Kunnalla on sote-toimiala, joka vastaa ikäihmisten palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta</p>	<p>Kunta toimii ikäihmisten palvelujen tuottajana, toisaalta rahoittaa ja vaikuttaa omistajaohjauksen kautta</p>

Yhteenveto vaihtoehtojen vahvuuksista ja heikkouksista NHG:n arvioon perustuen

1	2	3
Ikäihmisten palvelut kuntayhtymällä	Ikäihmisten palvelut kunnalla	Ikäihmisten palveluiden tuotanto kunnalla
<ul style="list-style-type: none"> + Palveluintegraation toteuttamiselle on parhaat mahdolliset edellytykset, kun soten järjestämisen ja budjetin kokonaisvastuu on yhdellä taholla + Kustannusten hallinnassa onnistumiseen ja järjestämistehtävien laadukkaaseen toteuttamiseen (mm. valvonta) on isolla ja laajan ”työkalu-pakin” järjestäjällä paremmat mahdollisuudet + Suurempi asiakasmäärä luo skaalaetua ja edellytyksiä myös palvelutuotannon kustannustehokkuuteen, parhaiden käytäntöjen mukaisten palvelumallien käyttöön (mm. ikäihmisten kevyet palvelut, arviointijaksot, asiakasohjaus, kuntoutus+ kotihoito,) ja teknologian hyödyntämiseen + Henkilöstön saatavuuden varmistaminen voi olla isolle työnantajalle helpompaa 	<ul style="list-style-type: none"> + Kunnalla suora päätösvalta ikäihmisten palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen, esim. palvelurakennetta voidaan kehittää kunnan tahtotilaan ja rahoitustilanteeseen räätälöidysti + Lähidemokratian periaate toteutuu vahvemmin ikäihmisten palvelujen osalta, kun järjestäminen ja sen päätöksenteko pysyy lähellä kuntalaisia + Kuntien hyten, ikäihmisten soten ja mm. kaavoittamisen rajapinnat lähempänä toisiaan 	<ul style="list-style-type: none"> + Saadaan hyödyt isommasta, koko soten kattavasta järjestäjästä samalla kun kunnan oma sote-toiminta fokuoitu kompaktiin tehtäväkokonaisuuteen (=palveluntuotanto) + Paikallisesti mahdollista vaikuttaa palvelujen tuotantotapaan ja osin toimipisteisiin, mahdolliset pientuottajan ketteryysetudet toiminnassa + Kuntien hyten, ikäihmisten soten ja mm. kaavoittamisen rajapinnat lähempänä toisiaan
<ul style="list-style-type: none"> – Kunnalla ei suoraa päätösvaltaa ikäihmisten palvelujen paikalliseen järjestämiseen – Pienen kunnan vaikutusmahdollisuudet kuntayhtymän toimintaan voivat olla rajalliset – Kuntien omistajaohjauksen vaikutus ja kustannusten ennustettavuus voivat muodostua haasteeksi, jos näihin liittyvät yhteiset menettelyt ja yhteistyö eivät toimi kunnan ja kuntayhtymän välillä 	<ul style="list-style-type: none"> – Ikäihmisten palvelut siiloutuvat ja integraatio muihin sote-palveluihin vaikeutuu, koska rajapintoja syntyy esim. sekä PTH että ESH suuntaan; rajapintoihin liittyvät määrittelyt ja käytännön sopimiset vaativat huomattavasti työtä (esim. kotipalvelu & kotisairaanhoido, jotka nykyään vakiona yhdessä) – Kunnan sote-organisaatiosta voi helposti muodostua raskas ja tehoton, koska ikäihmisten palvelut kapeahko kokonaisuus mutta vastuut laajat – Järjestämisen ja tuottamisen laatu ja tuottavuus tuskin parasta mahdollista, koska ei skaalaetuja operatiiviseen toimintaan tai kehittämiseen – Mahdollisesti haasteita henkilöstön saatavuuden turvaamiseen pienenä toimijana? 	<ul style="list-style-type: none"> – Kunnan ei kilpailuun optimoitu palvelutuotanto voi altistua liiketoiminta- ja talousriskeille, kun oman järjestäjän kautta ei voida taata asiakkaita tai järjestäjä hintataso ja laatu edellytykset ovat kovat – Pienimuotoiseen toimintaan liittyvät kustannustehokkuuden haasteet, mahdollisesti haasteita myös henkilöstön saatavuudessa – Palvelutuotanto tarpeen uudelleenorganisoida – Kunnalla ei suoraa päätösvaltaa ikäihmisten palvelujen paikalliseen järjestämiseen – Omistajaohjauksen vaikutus ja kustannusten ennustettavuus voivat muodostua haasteeksi, jos näihin liittyvät yhteiset menettelyt ja yhteistyö eivät toimi kunnan ja kuntayhtymän välillä

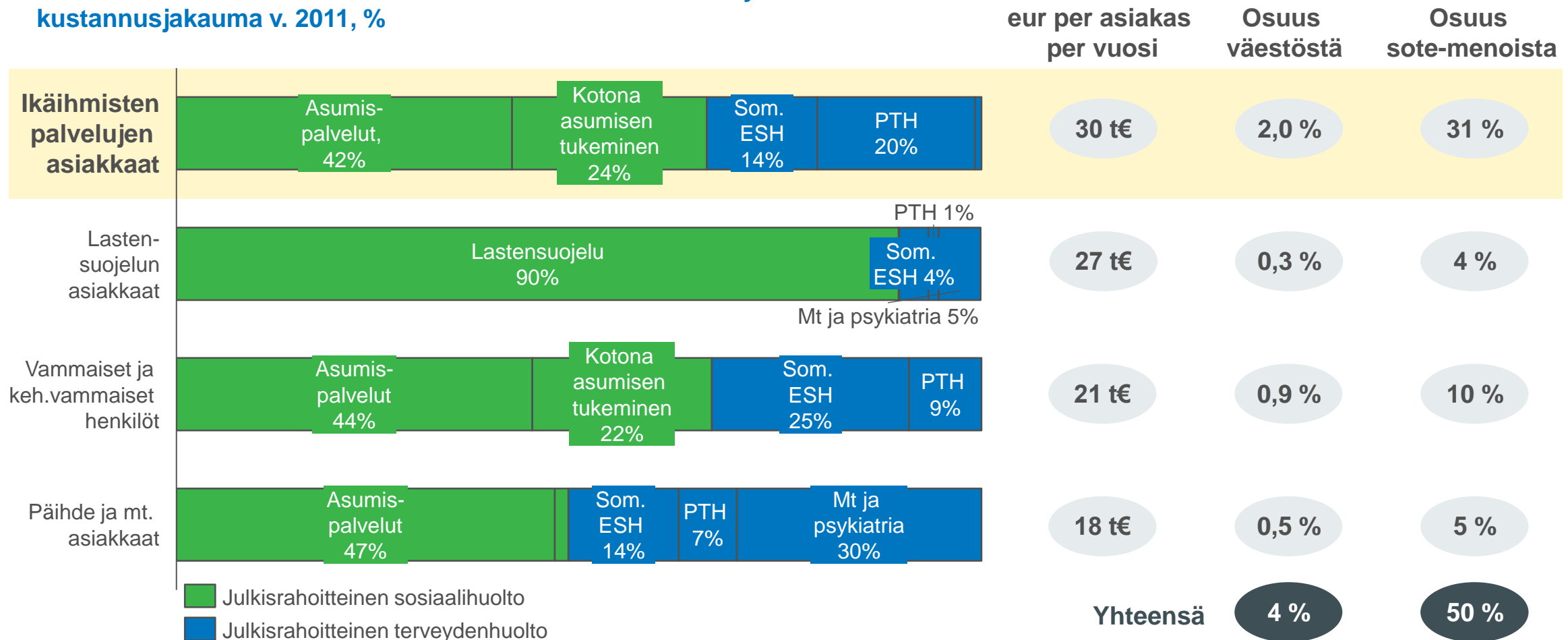

Kiteytys kustannustenhallinnan edellytyksistä eri vaihtoehdoissa

Vaihtoehto	1 Ikäihmisten palvelut kuntayhtymällä	2 Ikäihmisten palvelut kunnalla	3 Ikäihmisten palveluiden tuotanto kunnalla
Kustannusten hallinta järjestämisen näkökulmasta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yhdellä taholla on koko soten järjestämisvastuu, ml. vastuu budjetista, ja siten luontaiset insentiivit ja parhaat edellytykset palveluintegraation toteuttamiseen ja osaoptimoinnin välttämiseen ▪ Järjestämistehtävien toteuttamisessa saadaan skaalaedut, jotka lisäävät myös mahdollisuuksia palveluvalikoiman ja -ketjujen kehittämiseen sekä parhaiden käytäntöjen soveltamiseen mm. kevyissä palveluissa, neuvonnassa ja asiakasohjauksessa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palveluintegraation näkökulmasta järjestämisen jakaminen on ongelmallinen, koska ikäihmisten palveluista muodostuu oma siilo budjetin ja toiminnan näkökulmasta, ja lisäksi syntyy rajapintoja palvelujen välille – jo saavutetut integraatioedut vaarassa ▪ Ei järjestämisen skaalaetuja, koska järjestämisen vastuualue rajautuu yksittäisen kunnan ikäihmisten palveluihin – tällöin rajallisemmat mahdollisuudet panostaa kustannustenhallinnan kriittisiin elementteihin (mm. kevyissä palveluissa onnistuminen) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samat kuin vaihtoehdossa 1, koska kuntayhtymä toimii kaikkien sote-palvelujen (ml. ikäihmisten palvelut) järjestäjänä
Kustannusten hallinta palvelutuotannon näkökulmasta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palvelutuotannon skaalaedut tuottavuudessa ja ison volyymin tuomat mahdollisuudet ja resurssit palvelutuotannon kehittämiseen ▪ Palvelutuotannon joustava ristiinkäyttö mahdollista yli kuntarajojen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ei palvelutuotannon skaalaetuja tuottavuudessa, rajallisemmat kehittämisresurssit käytettävissä 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ei palvelutuotannon skaalaetuja tuottavuudessa, rajallisemmat kehittämisresurssit käytettävissä ▪ (Omaan tuotantoon kohdistuu uusia toiminnallisia ja taloudellisia riskejä, koska kunnalla ei järjestämisvastuuta)

Back-up: Palveluintegraatio ja kevyissä palveluissa onnistuminen on ikäihmisten palvelujen kustannusten hallinnan ytimessä

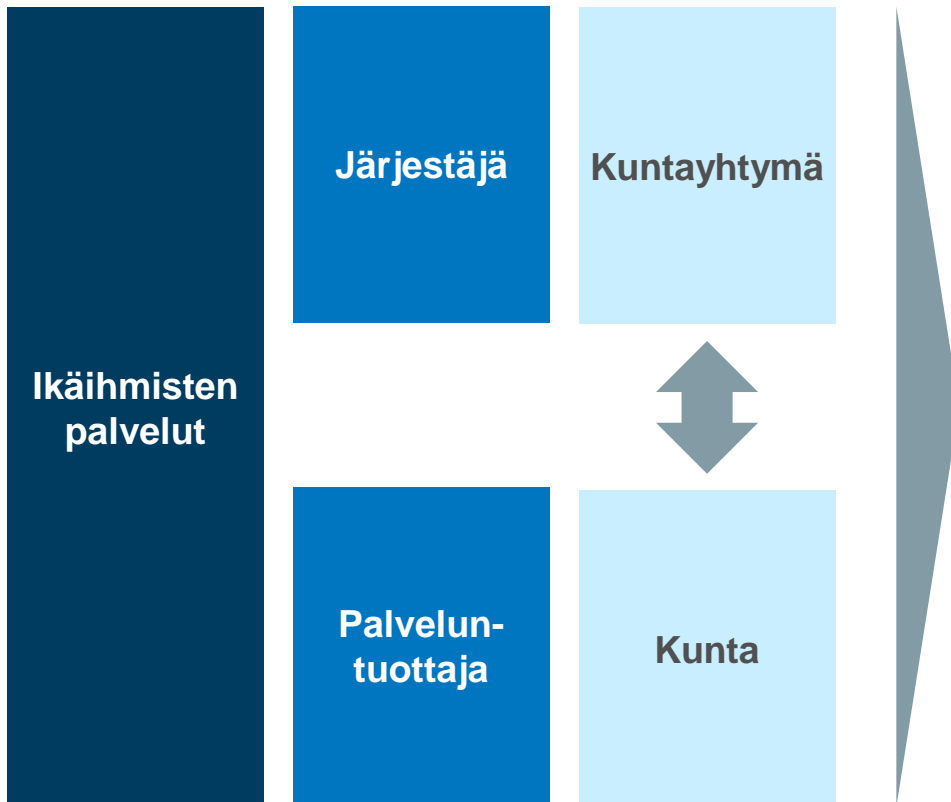
ESIMERKKI: kustannusnäkökulmasta Oulun TOP4 asiakasryhmien* kustannusjakauma v. 2011, %

*Kukin asukas on luokiteltu vain yhteen ryhmään, jotta kenenkään kustannuksia ei laskettaisi kahteen kertaan. Mukana ovat kunnan maksamat sosiaali- ja terveystalvet (oma tuotanto ja ostopalvelut), mutta ei asukkaiden itse maksamia yksityisiä palveluja, lääkkeitä eikä Kelan maksamia palveluja tai etuuksia. Lähde: Suomen Lääkärilehti 48/2013 vsk 68 (Leskelä et al.), NHG analyysi

Back-up: ilman tarkempaa juridista selvittämistä ei ole selvää on kunnan tuotanto yhtiöitettävä vaihtoehdossa 3, johon liittyy myös muita juridisia kysymyksiä

Ikäihmisten palveluiden kokonaiskuva vaihtoehdossa, jossa kunnalla pelkkä palvelutuotannon rooli

Kuntien palvelutuotannon roolia määrittävät juridiset reunaehdot

Kunnan palvelutuotannon organisointi

- Tulkinta ei ole selvä, onko nykylaisäädännössä kovaa reunaehto palvelutuotannon yhtiöittämiselle, jos kunnalla on pelkkä palvelutuotannon rooli (ilman järjestämisvastuuta)
- Kunnan palvelutuotannon organisointi ilman järjestämisvastuuta on joka tapauksessa relevantti teema pohdittavaksi, koska tuotannon taloudellisen läpinäkyvyyden ja vastuurakenteiden selkeyttäminen on tarpeen uudessa toimintatilanteessa

In-house hankintasopimukset kuntayhtymän ja kunnan välillä

- In-house hankinnat, eli hankinnat oma yksiköltä ilman kilpailutusta, ovat mahdollisia, jos tarvittavat reunaehdot täyttyvät. Eli kuntayhtymä voi hankkia palveluita kunnan tuotantoyhtiöltä ilman kilpailutusta – edellyttää ainakin, että kuntayhtymä on yhtiössä mukana omistajana ja päätöksenteossa mukana
- Kuitenkin virastomuotoinen kunnallinen tuotantomalli, joudutaan todennäköisesti kilpailuttamaan koska kuntayhtymän 1)kaikilla osapuolilla ei ole 2) ratkaisevaa määräysvaltaa sidosyksikköön ja näin eivät voi varmistaa että 3) kunta toimii kuntayhtymän etujen mukaisesti, esimerkiksi hinnan ja laadun suhteen (hankintalain 15§)

Minimiväestöpohja kunnan (tai kuntayhtymän) toiminnalle

- PARAS-lain reunaehto kunnan (tai kuntayhtymän) minimiväestöpohjan koosta (20 000 henkilöä) ei ole relevantti ikäihmisten palveluissa, sillä laki koskettaa yksinomaan perusterveydenhuoltoa ja siihen kiinteästi liittyviä sosiaalitoimen tehtäviä, joihin ikä-ihmisten palveluja ei nykykäytännön mukaan lueta

Arvonlisäverotukselliset asiat

- Kuntayhtymä voi saada laskennallisen 5 % alv-palautuksen sote-palvelujen hankinnoista samalla lailla kuin kunnat nykyjärjestelyssä – kunnat hyötöisivät siis jatkossakin alv-edusta kuntayhtymän omistajina
- Jos kunnallinen palvelutuotanto yhtiöitetään, on kriittistä ymmärtää tuotannon tilaratkaisujen vaihtoehdot erityisesti kiinteistöarvonlisäveron näkökulmasta
 - Kunnan vuokratessa yhtiölle uudet tai remontoitut tilat, kunta voi joutua palauttamaan rakentamisen hankintakulujen yhteydessä saadut alv-vähennykset tilan siirtyessä alvittomaan käyttötarkoitukseen
 - Vaihtoehtona on, että tuottaja toimii vanhemmissa tiloissa, jotka eivät ole optimit hoitotyölle

Väestön demografista kehitystä kuvaavista avainmittareista ikääntymisessä suurimmat muutokset ja vaikutukset sote-palveluihin

Yhteenveto VSHP:n väestön kehityksen avainmittareista

Väestömäärä ja ikääntyminen	<ul style="list-style-type: none">• VSHP:n toiminta-alueen väestö ikääntyy voimakkaasti: 75 vuotta täyttäneiden määrän ennustetaan kasvavan 45 % vuoteen 2030 mennessä samalla, kun väkiluku kokonaisuudessaan pysyy nykytasollaan• Kuntakohtaiset erot väestön ikääntymisessä suuria, 75-vuotiaiden määrän muutos 2018–2030 pienimmillään +23 % (Närpiö) ja suurimmillaan +91 % (Kaskinen)
Huoltosuhte	<ul style="list-style-type: none">• VSHP:n toiminta-alueella työkäistä väestöä suhteessa lapsiin ja vanhuksiin on vähemmän kuin muualla Suomessa keskimäärin ainakin vuoteen 2040 asti• Vaasa on VSHP:n toiminta-alueen ainut kunta, jossa väestöllisen huoltosuhteen ennustetaan pysyvän alempana kuin Suomessa keskimäärin
Sairastavuus	<ul style="list-style-type: none">• VSHP:n toiminta-alueella väestö sairastaa n. 10 % vähemmän kuin Suomessa keskimäärin THL:n sairastavuusindeksillä mitattuna (ikävakioitu)• Sairastavuus on laskenut koko 2000-luvun kaikissa VSHP:n kunnissa
Maahanmuuttajat	<ul style="list-style-type: none">• VSHP:n toiminta-alueen väestö on hieman ulkomaalaistaustaisempaa kuin Suomessa keskimäärin: n. 8 % ulkomailla syntyneitä kansalaisia koko väestöstä vuonna 2018• Maahanmuutto on kiihtynyt 2000-luvulla kaikissa VSHP:n toiminta-alueen kunnissa – ulkomailla syntyneiden kansalaisten osuus suurin Närpiössä ja Korsnäsissä

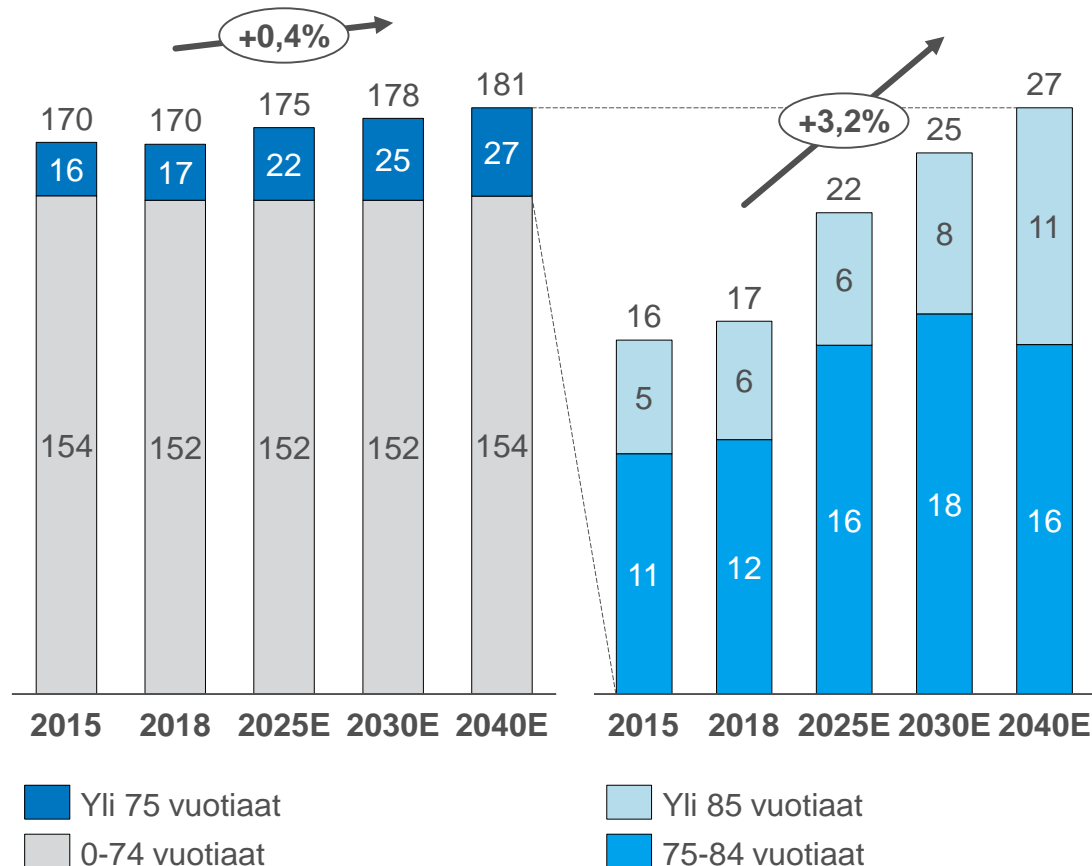
VSHP:n toiminta-alueen väestö ikääntyy: 75-v. täyttäneiden määrä +45 % v. 2030 mennessä, ikääntyneiden määrän kasvu jatkuu ainakin 2040 asti

Yli 85 vuotiaiden osuus lähes kaksinkertaistuu 2018–2040E

VSHP:n alueen koko väestö,
1 000 asukasta

VSHP:n alueen yli 75-v. väestö,
1 000 asukasta

VSHP:n alueen yli 75-v. väestö kunnittain, 2018–2040E

Kunta	75-vuotiaat 2018	75-vuotiaat 2030E	75-vuotiaat 2040E	Muutos-% 2018–2030E
Kaskinen	192	366	370	91 %
Luoto	320	558	668	74 %
Laihia	731	1230	1314	68 %
Pedersören kunta	831	1392	1576	68 %
Mustasaari	1870	2961	3288	58 %
Korsnäs	268	401	444	50 %
Vaasa	6032	8743	9653	45 %
Vöyri	789	1110	1210	41 %
Kristiinankaupunki	1027	1429	1387	39 %
Uusikaarlepyy	873	1214	1277	39 %
Maalathi	737	994	1052	35 %
Pietarsaari	2338	3132	3272	34 %
Närpiö	1362	1669	1746	23 %
VSHP	n. 16 000	n. 25 000	n. 27 000	45 %

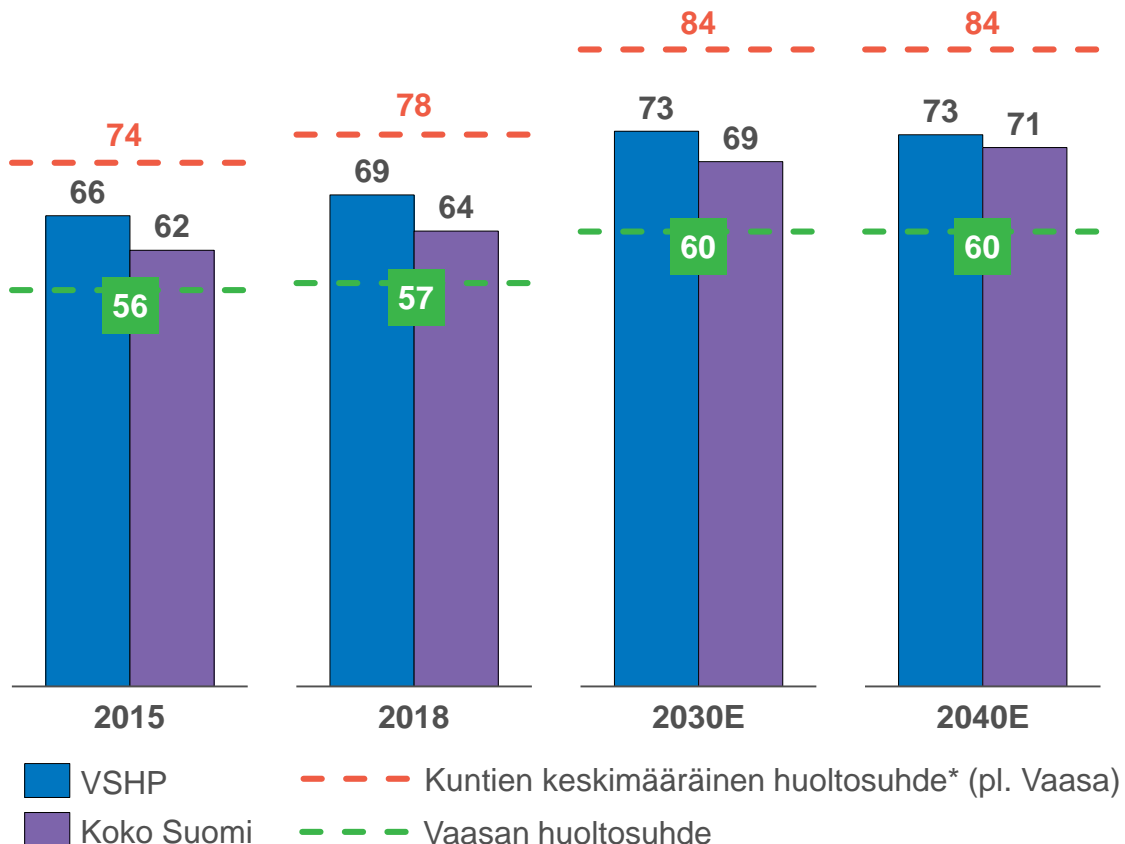
Huomiot: Vuoden 2018 väestömäärätiedot poimittu Tilastokeskuksen v. 2019 väestörakennetilastosta. Pohjanmaan väestöennuste muodostettu suhteellisten kasvuosuuksien avulla viimeisimmän kuntatasoisen (v. 2015) väestöennusteen perusteella.

Lähde: Tilastokeskus (alueellinen väestöennuste v. 2015 ja alueellinen väestörakenne v. 2019), NHG analyysi

Huoltosuhte VSHP:n alueella, eli ei-työikäisten määrän suhde työikäisiin, suurempi kuin Suomessa keskimäärin, Vaasa ainoana kuntana alle koko Suomen keskiarvon

VSHP:n väestöllinen huoltosuhte 2015–2040

Ei-työikäisen väestön (ikäluokat 0-14 sekä 64-) ja työikäisen väestön (15-63) välinen suhde, 100 työllistä kohden

VSHP:n alueen huoltosuhteen muutos-% kunnittain, 2018–2040E

Koko maan huoltosuhteen ylittävä huoltosuhte punaisella

Kunta	Väkiluku 2018	Huoltosuhte 2018	Huoltosuhte 2040E	Muutos yhteensä, %
Kaskinen	1 285	111,9	144,6	29 %
Kristiinankaupunki	6 793	96,3	108,7	13 %
Korsnäs	2 201	77,4	85,6	11 %
Vöyri	6 714	82,3	90,9	10 %
Närpiö	9 387	79,8	86,6	9 %
Mustasaari	19 302	74,8	80,6	8 %
Pietarsaari	19 436	73,2	77,5	6 %
Pedersören kunta	11 129	74,3	78,3	5 %
Maalahti	5 545	79,2	83,4	5 %
Laihia	8 090	78,3	82,3	5 %
Uusikaarlepyy	7 564	78,7	82,6	5 %
Vaasa	67 619	57,9	59,9	4 %
Luoto	5 147	81,9	84,6	3 %
VSHP	n.170 000	69,5	72,8	5 %

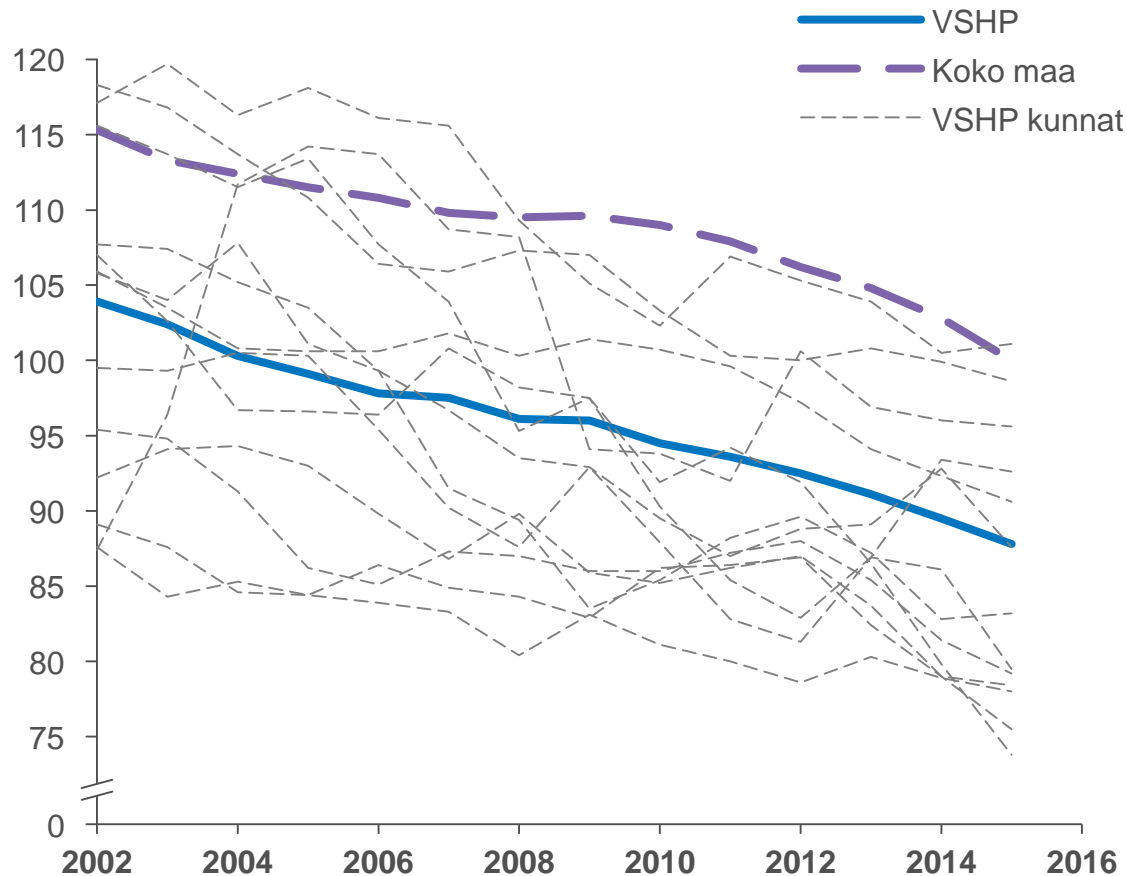
Yli koko maan keskiarvon

*Väestömäärällä (2015, 2018) tai ennustetulla väestömäärällä (2030, 2040) painotettu kuntien huoltosuhteiden keskiarvo.
Lähde. Tilastokeskus, NHG analyysi

Sairastavuus on laskenut VSHP:n alueella koko 2000-luvun ajan, ja VSHP:n alueella sairastetaan vähemmän kuin Suomessa keskimäärin

VSHP:n ikävakioitu sairastavuusindeksi 2002–2015

THL:n sairastavuusindeksi, perusvuosi 2015 (koko maa) = 100

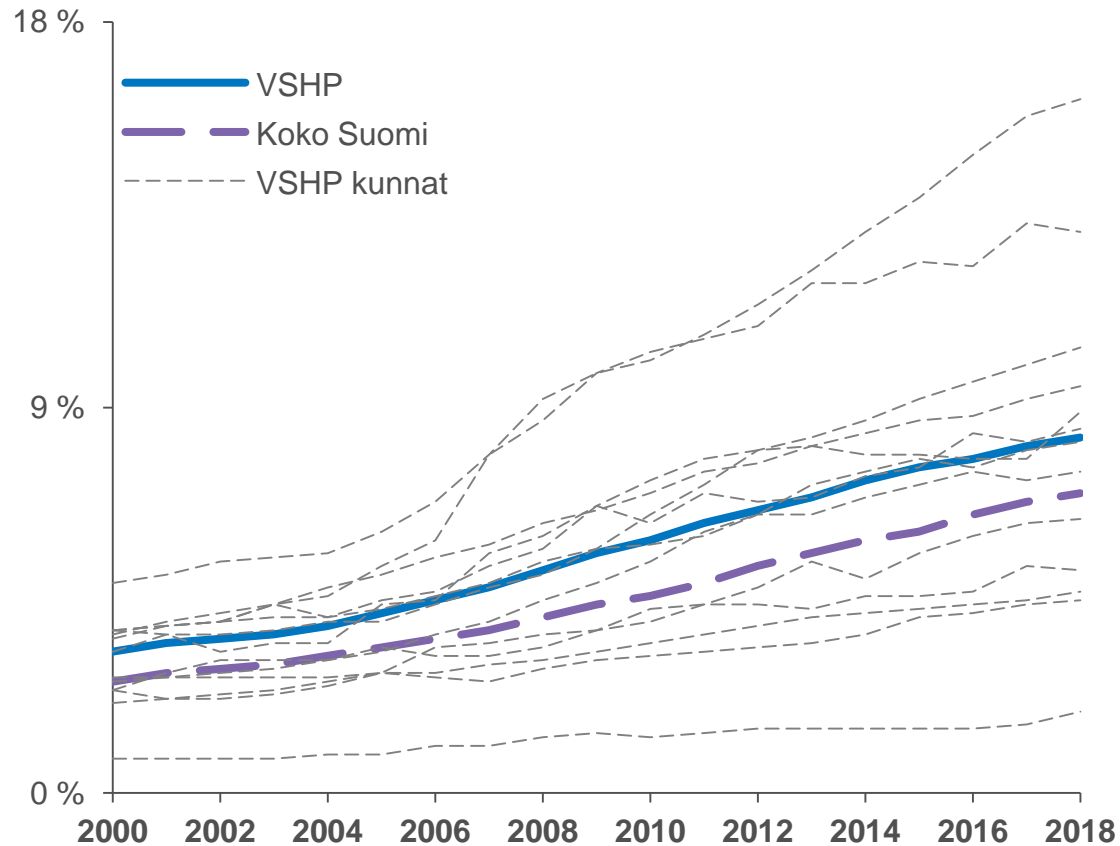
VSHP:n alueen ikävakioitu sairastavuusindeksi kunnittain 2002–2015

Kunta	Väkiluku 2015	Sairastavuusindeksi 2002	Sairastavuusindeksi 2015	Indeksiarvon muutos 2002–2015
Kaskinen	1 285	87,4	95,6	8,2
Korsnäs	2 201	115,6	73,8	-41,8
Kristiinankaupunki	6 793	107,7	87,6	-20,1
Laihia	8 090	117,1	101,1	-16,0
Luoto	5 147	99,5	79,5	-20,0
Maalahti	5 545	105,8	83,2	-22,6
Mustasaari	19 302	89,1	78,0	-11,1
Närpiö	9 387	87,6	75,5	-12,1
Pedersören kunta	11 129	95,4	79,2	-16,2
Pietarsaari	19 436	118,3	98,6	-19,7
Uusikaarlepyy	7 564	92,2	78,4	-13,8
Vaasa	67 619	105,9	90,6	-15,3
Vöyri	6 714	107,0	92,6	-14,4
VSHP	n. 170 000	103,9	87,8	-16,1

VSHP:n alueella asuu enemmän ulkomailta syntyneitä kuin Suomessa keskimäärin; maahanmuutto on kiihtynyt 2000-luvulla VSHP:n kunnissa

Ulkomailla syntyneiden kansalaisten osuus on suurin Närpiön ja Korsnäsän kunnissa

VSHP:n alueen ulkomailta syntyneiden kansalaisten % osuus koko väestöstä 2000–2018

VSHP:n alueen nettomaahanmuutto kunnittain 2000–2017

Kunta	Väkiluku 2018	Nettomaahanmuutto, hlöä 2000	Nettomaahanmuutto, hlöä 2017	Kumulat. nettomaahanmuutto 2000-2017
Kaskinen	1 262	0	3	53
Korsnäs	2 122	-1	29	266
Kristiinankaupunki	6 596	-7	208	1 112
Laihia	8 058	-4	0	48
Luoto	5 340	-6	20	142
Maalahti	5 477	18	25	231
Mustasaari	19 444	-15	32	53
Närpiö	9 471	8	106	1 082
Pedersören kunta	11 016	12	17	149
Pietarsaari	19 278	-26	156	1 545
Uusikaarlepyy	7 455	14	39	525
Vaasa	67 552	58	310	5 144
Vöyri	6 613	11	42	1 353
VSHP	n. 170 000	62	987	11 703

Yhteystiedot:

Kenneth Sandström, Seniori asiantuntija, kenneth.sandstrom@nhg.fi tai +358 40 847 7291

Tuomas Nikoskinen, Projektipäällikkö, tuomas.nikoskinen@nhg.fi tai +358 50 558 8461